

ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΑΡΧΕΙΑ, ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟ ΣΤΗΝ
ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ
ΑΘΗΝΑ, 2-3 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2006

Η προστασία του ηθικού δικαιώματος στις
ψηφιακές βιβλιοθήκες

Δρ.Ν., Μαρία-Δάφνη Παπαδοπούλου, LL.M.
Δικηγόρος-Επιστημονικός Συνεργάτης ΟΠΙ

Δικαίωμα Πνευματικής Ιδιοκτησίας

● Περιουσιακό δικαίωμα

= δικαίωμα εκμετάλλευσης του έργου

● Ηθικό δικαίωμα

= δικαίωμα προστασίας του προσωπικού δεσμού του δημιουργού προς το έργο

Ηθικό Δικαίωμα

- Εξουσία δημοσίευσης
- Εξουσία αναγνώρισης της πατρότητας
- Εξουσία διατήρησης της ακεραιότητας του έργου
- Εξουσία προσπέλασης
- Εξουσία υπαναχώρησης

Χαρακτηριστικά του ηθικού δικαιώματος

- Αποκλειστικό και απόλυτο δικαίωμα
- Αμεταβίβαστο μεταξύ ζώντων
- Ανεξάρτητο από το περιουσιακό

Χαρακτηριστικά του ηθικού δικαιώματος

- Δυνατότητα περιορισμού του βάσει:
  - α. συμβατικών διατάξεων
  - β. παροχής συναινέσεως του δημιουργού
  - γ. καταχρηστικής άσκησης του δικαιώματος
  - δ. της καλής πίστης στην ερμηνεία των συμβάσεων
  - ε. του σκοπού της σύμβασης

Χαρακτηριστικά του ηθικού δικαιώματος

- Διάρκεια: 70 χρόνια μετά από το θάνατο του δημιουργού
- Κληρονομητό

Τεχνολογία + Ηθικό Δικαίωμα

=

Διαρκής σχέση αλληλεπίδρασης

Τεχνολογία +
Βιβλιοθήκες

=

Ψηφιακές Βιβλιοθήκες

Ορισμός ψηφιακής βιβλιοθήκης (ΨΒ)

- Οι ψηφιακές βιβλιοθήκες είναι οργανωμένες συλλογές ψηφιακού περιεχομένου,
- οι οποίες έχουν καταστήσει δυνατή με την ενσωμάτωση και τη χρησιμοποίηση ενός αριθμού τεχνολογιών
- τη διαθεσιμότητά του στο κοινό.

Ορισμός ψηφιακής βιβλιοθήκης (ΨΒ)

- Οι ΨΒ δεν είναι μόνο απλές συλλογές ψηφιακών εγγράφων και αντικειμένων αλλά πρόκειται και για εφαρμογές που προσφέρουν εκτός από το περιεχόμενο και τα απαραίτητα εργαλεία για την οργάνωση, επεξεργασία, δόμηση και προσπέλαση της αποθηκευμένης πληροφορίας από τους χρήστες.

Βασικοί πυλώνες ΨΒ

- Η ψηφιοποίηση των έργων
- Η διαθεσιμότητα των πηγών
- Η διατήρηση και η αρχειοθέτηση των ψηφιακών πηγών

Οργάνωση ΨΒ

- Επιλογή του υλικού (όχι πια μόνο κείμενα)
- Ψηφιοποίηση του υλικού
- Δυνατότητες αναζήτησης υλικού και πλοήγησης
- Κατηγοριοποίηση και ανάκτηση πληροφορίας κειμένου

I. Προσβολές του ηθικού δικαιώματος από τους δημιουργούς της ΨΒ

1. Εξουσία δημοσίευσης

- Αν, πότε, πού και πώς θα κάνει το έργο του προσιτό στο κοινό
- Υφίσταται για κάθε διαφορετικό τρόπο εκμετάλλευσης του έργου (αρχή της μη ανάλωσης της εξουσίας δημοσίευσης)
- Προσιτό στο κοινό = προσιτό σε έναν κύκλο προσώπων ευρύτερο από το στενό κύκλο της οικογένειας και το άμεσο κοινωνικό περιβάλλον του δημιουργού
=> στη ΨΒ πρόσβαση πρέπει να έχει κάθε χρήστης και όχι μόνο μια πολύ εξειδικευμένη ομάδα

2. Εξουσία αναγνώρισης της πατρότητας

- Ορθή μνεία του ονόματος του δημιουργού
- Αναφορά του ονόματος του δημιουργού τόσο στην οθόνη όσο και στην εκτύπωση
- Αναφορά όλων των δημιουργών και στα έργα πολυμέσων

3. Εξουσία διατήρησης της ακεραιότητας του έργου

A. Ψηφιακός χαρακτήρας

- Τι είναι η ψηφιοποίηση ;
- Η δυνατότητα μετατροπής όλων των έργων, που είναι παραδοσιακά ενσωματωμένα σε διαφορετικά μέσα, σε μια δυαδική παρουσίαση, χρησιμοποιώντας δηλαδή τους δυαδικούς αριθμούς (0 και 1).

i. Προσβολή της εξουσίας διατήρησης της ακεραιότητας κατά την αποθήκευση ψηφιακού έργου

- Μειωμένη ποιότητα απόδοσης του πρωτοτύπου
- => προσβολή της εξ. διατήρησης ακεραιότητας

ΕΚΤΟΣ ΑΝ

- Οι τροποποιήσεις που επέρχονται θεωρούνται τυπικές για την ψηφιοποίηση και έχει εφαρμοσθεί το μέγιστο δυνατό των τεχνικών δυνατοτήτων

ii. Προσβολή της εξ. διατήρησης της ακεραιότητας κατά την επικοινωνία ή διάδοση των ψηφιακών έργων

● Προσβολή λόγω των συνθηκών παρουσίασης του έργου στο κοινό

Π.χ.

● ένταξή του σε άλλη θεματική κατηγορία ή

● προβολή μη αντιπροσωπευτικού τμήματος έργου

iii. Προσβολή της εξ. διατήρησης της
ακεραιότητας κατά τη διατήρηση των
ψηφιακών έργων

- Λήψη απαραίτητων μέτρων για τη
διατήρηση της ποιότητας των ψηφιακών
έργων

B. Μεταδεδομένα

- (=πληροφορίες για το δημιουργό και το έργο του + περιλήψεις)
- Η περίληψη είναι παράγωγο έργο, προϋποθέτει την άδεια του δημιουργού και μπορεί να προσβάλει την εξ. διατήρησης της ακεραιότητας του έργου

Στάθμιση των συμφερόντων

- Είδος της προσβολής
- Ένταση της προσβολής
- Δημιουργικό ύψος του έργου
- Φύση και ιδιότητες του ψηφιακού χαρακτήρα

● 4. Εξουσία
Υπαναχώρησης -
Υπαρκτή αλλά μη
αποτελεσματική

● 5. Εξουσία
προσπέλασης –
Χωρίς πρακτικό
ενδιαφέρον

II. Προσβολές του ηθικού δικαιώματος από χρήστες

1. Ηθική εξ. διατήρησης της ακεραιότητας

- Χρήση των έργων με ανεπίτρεπτο τρόπο
- Πραγματοποίηση τροποποιήσεων, προσθηκών και διαγραφών
- Δημιουργία νέου ή παράγωγου έργου
- Chain art
- Προσβολή μέσω των τεχνικών linking και framing

2. Εξουσία αναγνώρισης της πατρότητας

- Παραποιημένη μνεία του ονόματος του δημιουργού
- Προσβολή μέσω των τεχνικών linking και framing

Έννομη Προστασία

Τεχνολογικά μέτρα προστασίας

- ...κάθε τεχνολογία, μηχανισμός ή συστατικό στοιχείο που, με το συνήθη τρόπο λειτουργίας του, αποσκοπεί στο να εμποδίσει ή να περιορίσει πράξεις, σε σχέση με έργα ή άλλα προστατευόμενα αντικείμενα, που δεν έχουν επιτραπεί από το δικαιούχο πνευματικής ιδιοκτησίας ή συγγενικού δικαιώματος, συμπεριλαμβανομένου και του δικαιώματος ειδικής φύσης του κατασκευαστή βάσης δεδομένων....α. 66Α § 1 ν. 2121/1993

Με απλά λόγια

● η τεχνολογία που επιτρέπει στους δημιουργούς και στους δικαιούχους αλλά και στους οργανισμούς να διασφαλίζουν και να προστατεύουν το ψηφιακό περιεχόμενο των έργων τους από κάθε ανεπίτρεπτη χρήση

Είδη

1. Κρυπτογράφηση
2. Ψηφιακό υδατόσημα
3. Ηλεκτρονική υπογραφή
4. Ψηφιακές κλειδαριές
5. Ψηφιακά πιστοποιητικά

Πληροφορίες για το καθεστώς δικαιωμάτων

- Ως «πληροφορία για το καθεστώς των δικαιωμάτων» νοείται κάθε παρεχόμενη από το δικαιούχο πληροφορία, η οποία επιτρέπει την αναγνώριση του έργου καθώς και την αναγνώριση του δημιουργού ή οποιουδήποτε άλλου δικαιούχου. Επίσης, στην έννοια αυτή συμπεριλαμβάνονται και οι πληροφορίες σχετικές με τους όρους και τις προϋποθέσεις χρήσης του καθώς και κάθε αριθμός ή κωδικός, που αντιπροσωπεύει τις πληροφορίες αυτές. (α. 66B § 1 ν. 2121/1993)

Λήψη ασφαλιστικών μέτρων Συντηρητική κατάσταση

ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ

- Αναγνωριστική αγωγή
- Αγωγή για άρση της προσβολής και παράλειψης αυτής στο μέλλον
- Αγωγή για αποζημίωση και ικανοποίηση της ηθικής βλάβης
- Αγωγή για απόδοση του αδικαιολόγητου πλουτισμού
- Αγωγή για απόδοση του κέρδους

Ποινικές κυρώσεις

- Μόνο για την εξουσία αναγνώρισης της πατρότητας και της διατήρησης της ακεραιότητας
- Φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή 2.900-15.000 ευρώ
- Αν το όφελος που επιδιώχθηκε ή η ζημία που απειλήθηκε είναι ιδιαίτερα μεγάλα
=> φυλάκιση τουλάχιστον 2 ετών και χρηματική ποινή από 5.800 – 30.000 ευρώ
- Αν κατ' επάγγελμα ή αν ο υπαίτιος είναι ιδιαίτερα επικίνδυνος για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας
=> κάθειρξη μέχρι 10 ετών και χρηματική ποινή από 15.000 έως 60.000 ευρώ

Ο συμβιβασμός του ασυμβίβαστου